

MAANDBERIGTEN,

VOORGELEZEN

IN DE

MAANDELIJKSCHE BEDESTONDEN

VAN HET

Nederlandsche Zendinggenootschap,

betrekkelijk de uitbreiding van het CHRISTENDOM, bijzonder onder de

HEIDENEN.

VOOR HET JAAR 1866.

TE ROTTERDAM BIJ

M. WIJT & ZONEN,

DRUKKERS VAN HET NEDERLANDSCHE ZENDELINGGENOOTSCHAP.

Gedrukt voor rekening van het Genootschap,

MAANDBERIGT

VAN HET

Nederlandsche Zendinggenootschap.

Sedert eenige weken is Br. DONSELAAR, die in 1843 met de BB. VERMAASEN en JELLESMA het vaderland verliet, in ons midden. Na eenigen tijd op *Timor* en *Babauw* gewerkt te hebben, verplaatsten wij hem naar *Bonthain*, in het Gouvernement *Makassar*, om dáár eene zending onder de Makassaren voor te bereiden. De Regering meende, met het oog op den Bonischen opstand, het zendingwerk daar te moeten verbieden, en, het lange wachten moede, besloot Br. DONSELAAR een beroep bij de gemeente van *Timor*, op het eiland *Koepang*, te moeten aannemen, waar hij thans als hulpprediker de dienst bij de europesche en maleische gemeenten vervult, en in de gelegenheid is zijne zorg aan de inlandsche scholen en gemeenten te wijden. Op uitnoodiging van de Uitvoerende commissie trad onze broeder in den bidstond van Augustus te *Rotterdam* op. Wij verzochten hem de toespraak toen gehouden voor onze maandberigten te willen afstaan. Zij volgt hier eenigszins bekort, doch overigens onveranderd. Moge zij strekken, om het oog van velen onzer vrienden nog eens te rigten naar een' akker, dien wij noode verlieten.

Het deel van den zendingakker, waarheen ik u verzoek mij eenige oogenblikken te willen vergezellen, is de residentie *Timor* in onze Oost. Het is een naam, het zijn daar eilanden, *Timor* en *Rotti*, verre van vreemd bij de vrienden der zending. Zij herinneren aan veelbelovende uitzigten en aan pijnlijke teleurstellingen. Vroeger werd daar iets voor de uitbreiding van het christendom gedaan door de O. I. Compagnie. Later zocht ons Nederlandsche zendinggenootschap er beduidende krachten in het werk te stellen, doch werd het, na velerlei teleurstelling, door den drang der omstandigheden

genoopt, deze zending in te krimpen, en eindelijk, althans voorloopig, geheel op te heffen.

Wanneer we nagaan wat op *Timor* en *Rotti* – buiten de hoofdplaats *Koepang*, waar sedert 1820 een zendeling voortdurend gevestigd was, – wanneer we nagaan, wat aan gezetten arbeid, door slechts een paar zendelingen, daar verrigt werd, dan loopt dat werk, onder eene bevolking van meer dan 60,000 zielen, slechts over een betrekkelijk klein tijdvak; namelijk voor het eiland *Rotti* – en dat met geruime tusschenpoozen – over een twaalftal, en voor de omstreken van *Koepang*, op het eiland *Timor*, over een tiental jaren! Als gij dit in aanmerking neemt, zal ik u wel niet behoeven te herinneren, dat er geen grond bestaat, om uwe verwachtingen hoog te spannen. Evenwel, toch zijn er gemeenten uit de heidenen gesticht; toch is er een aantal scholen opgerigt, waarin een paar duizend kinderen onderwijs genieten. Het aantal christenen uit de heidensche bevolking bedraagt op het eiland *Rotti* omstreeks 2000 zielen, en in de omstreken van *Koepang*, op het eiland *Timor*, een bijna gelijk getal; daarbij niet gerekend vele volwassenen en kinderen onder de heidenen, die op catechisatie en school in christelijk onderwijs deelen.

Gij vraagt, hoe die gemeenten, na de opheffing der zending door ons genootschap, thans verzorgd – hoe die scholen nu worden in stand gehouden? Twee Gosznersche zendelingen, oorspronkelijk voor de Makassaren bestemd, werden daar geplaatst, met eene jaarlijksche toelage van het Gouvernement, de een op het eiland *Rotti* en de andere te *Babauw* op het eiland *Timor*, op zes uren afstands van de hoofdplaats *Koepang*, waar thans mijne standplaats is. De bestaande scholen werden niet alleen door het Gouvernement overgenomen, maar zelfs werd dat getal nog vermeerderd, en tot achttien op *Rotti* en negen op *Timor* gebracht.

Men is niet zelden zeer onbillijk in de beoordeeling van het christendom onder de heidenen. Wanneer eene heidensche bevolking nog verzonken ligt in den nacht van onkunde, zedeloosheid en barbaarschheid, dan bejammert men, en dat teregt, de gruwelen van liefdeloosheid, wreedheid en onmenselijkheid, die daar heerschende zijn, en wenscht en hoopt,

dat de weldadige invloed van christendom en beschaving welhaast een' beteren toestand moge doen geboren worden. En als nu onder zulk een volk enkele stralen van het licht des evangelies in de duisternis beginnen door te dringen; als de gezegende invloed van christelijk onderwijs en beschaving zich bereids, hier en daar, in eenige verbetering van den maatschappelijken toestand, in verzachting van zeden en ontwikkeling van menscheijkheid begint te openbaren, dan wordt als maatstaf ter beoordeeling van het christendom onder deze menschen, niet de toestand genomen, waarin zij vroeger verkeerden en die nog steeds in hunne omgeving bestaat, maar gaat men hen vergelijken met den tegenwoordigen toestand der christenen in Europa, en dan kan het oordeel niet anders dan ongunstig uitvallen. Doch dien maatstaf willen wij bij de christenen uit de heidenen niet aanleggen, maar, zoo als de billijkheid vordert, hunnen toestand vergelijken bij dien hunner heidensche landgenooten, die ook vroeger de hunne was. En dan mag ik u wijzen op aanvankelijke verbetering in den uitwendigen maatschappelijken toestand, op verzachting van zeden en op den invloed der waarheid op hart en leven, als de vrucht der christelijke zending.

In de eerste plaats noemde ik verbetering in den uiterlijken maatschappelijken toestand. Wanneer ge het eiland *Rotti* of de omstreken van *Koepang* op het eiland *Timor* bezoekt, dan zal het uwe aandacht trekken, dat ge onder de inlandsche bevolking menschen ontmoet, die u beleefd groeten, en die u op uwe vragen vrijmoedig en bescheiden weten te antwoorden, terwijl ge daarentegen zoovele anderen ziet, die u zonder groet voorbijgaan, die u schuw trachten te ontwijken, die u liever niet te woord staan. Gij vraagt van waar dat onderscheid? Het antwoord is, die eersten zijn christenen of gewezen scholieren.

Ook in de woningen van christenen merkt ge meerdere geriefelikheden des levens op, in huisraad, versiering en dergelijke, wat men bij de heidenen niet zoo, of althans meer zeldzaam aantreft. En komt ge des zondags in de kerk, of woont ge een huiselijk- of familiefeest bij, dan vindt ge

de christenen, en vooral de vrouwen, voegzaam en zindelijk gekleed, en valt u het onderscheid tusschen christenen en heidenen terstond in het oog. Zoo zal het ook u, even als dit meermalen bij mij het geval was, bij een bezoek in de scholen, zeker treffen, wanneer ge er daar zoo velen, vooral onder de oudere scholieren, ziet, die goed gekleed, een rein en behagelijk voorkomen hebben, in onderscheiding van de heidensche kinderen, die geen schoolonderwijs genieten en morsig en haveloos daar rondloopen. Dit gunstiger uiterlijke voorkomen van vele Rottinezen, als gevolg van onderwijs en christelijke beschaving, waarbij zich nog voegt eene bijzondere toegenegenheid jegens het Nederlandsche gouvernement, maakte ook gunstigen indruk op den tegenwoordigen Resident van *Timor*, toen hij ten vorige jare eene dienstreis deed over het eiland *Rotti*, en daar tevens de scholen bezocht. Dien indruk sprak hij uit in een verslag van die reis aan de Indische regering, welk verslag gedeeltelijk in het officiële orgaan werd geplaatst, en ook in andere dagbladen is overgenomen.

In de tweede plaats noemde ik, als vrucht der christelijke zending, verzachting van zeden, blijkbaar in ontwikkeling van gevoelens van menschelijkheid en hulpvaardigheid. Daarvan deel ik u een voorbeeld mede, dat wel als bewijs mag gelden. Tot de residentie *Timor* behoort ook het eiland *Soemba* of Sandelhout-eiland. De bevolking van dit vrij groote eiland is, als 't ware, nog geheel aan zichzelf overgelaten, en zelfs was daar, tot dusverre, nog geene vertegenwoordiging van het Nederlandsche gezag. Het eiland is rijk aan paarden, en voorziet voor een groot deel in de behoefte op Java, zoodat er jaarlijks nog al eenige schepen komen om handel te drijven. Nu woedde in de maand Mei van 1863 een hevige storm in de wateren van *Timor*, en deed alleen op de noordkust van *Soemba* zeven schepen stranden en vergaan. De arme schipbreukelingen vonden bij de woeste Soembanezen niet alleen geen hulp en bescherming, maar werden zelfs door hen beroofd en mishandeld en de wrakken hunner schepen geplunderd. Deze strandroof, mede aan de bemanning van een amerikaansch schip gepleegd, heeft in de ge-

volgen aan ons Gouvernement moeilijkheden op *Soemba* berokkend, die nog geenszins uit den weg zijn geruimd. En toen ik, in Jannarij jl., van *Banjoewangie*, in straat Bali, naar Nederland vertrok, lag daar weder Z. M. stoomschip *Bromo* gereed, met bestemming naar *Soemba*, waar op nieuw strandroof was gepleegd aan een engelsch schip, kort te voren daar verongelukt.

Door denzelfden storm, die deze zeven schepen op *Soemba* deed stranden en vergaan, werd ook een nederlandsch-indisch schip op de kust van het eiland *Rotti* geworpen. Dáár echter genoten de schipbreukelingen een beter onthaal. Geheel uit eigen beweging kwamen de naburige christen-radja's met eenige honderden Rottinezen te hulp, en hielpen alles redden wat te redden was. Niets van het hunne werd den scheepelingen ontfroefd, maar integendeel alle noodige bijstand en bescherming gereedelijk verleend. Die eerbied voor de wetten, die bijstand aan hulpbehoevenden, die verzachting van woeste zeden, die beteugeling der hebzucht, mag onder de bevolking van *Rotti* worden aangemerkt als eene weldadige vrucht van christelijk onderwijs in school en kerk.

Ja, op dit punt meen ik te mogen zeggen, dat de zending misschien nergens zonder eenige vrucht is gebleven. Er zijn plaatsen, waar gedurende korteren of langeren tijd zendelingen werkzaam waren, en die wegens verschillende oorzaken weder verlaten werden. Men meende den arbeid daar als vruchteloos te kunnen beschouwen. En toch bleek het later, dat die arbeid niet geheel vruchteloos is gebleven. Tot de groep der Zuid-westereilanden, ten noordoosten van het eiland *Timor*, behoort ook het kleine eiland *Sarimatta*, velen uwer welligt zelfs niet bij name bekend. Dit eiland, bewoond door eene heidensche bevolking, werd vroeger door den zendeling *KAM* bezocht. Het verslag dezer bezoekreis is in onze Maandberigten van dien tijd opgeteekend. Daar vindt men vermeld, dat tijdens het verblijf van *KAM* op *Sarimatta*, de hoofden van dat eiland tot het besluit kwamen, de afgoderij af te schaffen, en dat genoemde zendeling vervolgens vrijheid vond, aan ruim een honderdtal heidenen den christelijken doop toe te dienen. Zonder nu dat haastige doopen goed te keuren, deel ik dit

alleen mede, als berigt van zendingwerkzaamheid op *Sarimatta*, nu vele jaren geleden. Later is het eiland nog wel eens enkele malen door zendelingen bezocht; doch sedert lang werd er, van buiten af althans, niets meer gedaan ten behoeve van onderwijs en christendom. Ofschoon men nu mag aannemen, dat er op *Sarimatta* wel weinig meer, zelfs van christelijke vormen, zal zijn overgebleven, zoo acht ik het toch opmerkelijk en der vermelding waardig, dat daar, niet lang geleden, zich nog eene vrucht van de vroegere christelijke werkzaamheid openbaarde. In 1862 zonk een Hollandsch schip in de *Torres-straat*, tusschen *Australië* en het eiland *Nieuw-guinea*. Den naam van het schip herinner ik mij thans niet, doch de gezagvoerder was de heer SCHAAP. De schepelingen hadden ter naauwernood den tijd hun leven in eene boot te redden, en konden slechts eene geringe hoeveelheid levensmiddelen met zich voeren. Eerst wilden zij zich aan den vasten wal van *Australië* begeven, doch daar door de vijandige houding der inboorlingen afgeschrikt, zetten ze koers naar de Zuidwester-eilanden. Na een paar weken van ontbering en grooten nood werd het eiland *Sarimatta* bereikt. Er ligt daar in den omtrek meer dan één eiland, waar nog kanibalisme heerscht, en waar de schipbreukelingen geen beter onthaal zouden gevonden hebben, dan hun op de kust van *Australië* te wachten stond. Bij de bewoners van *Sarimatta* nogtans, genoten zij, hoewel hunne taal niet verstaande, menschlievende ontvangst en gulle verzorging. De inboorlingen daar beijverden zich, om in de behoeften der noodlijdenden te hulp te komen, en voorzagen hen, met de meeste bereidwilligheid, van water en voedsel. Hierdoor konden de schipbreukelingen hunnen togt vervolgen naar het eiland *Timor*, alwaar ik, bij hunne aankomst te *Koepang*, de ontvangst te *Sarimatta* vernam uit den mond van den gezagvoerder, die mij dit met ingenomenheid meêdeelde. En is het niet bekend, dat ook elders, b.v. op de *Aroe*-eilanden, schipbreukelingen slechts hebben te vragen naar de kampongs der christenen, om verzekerd te zijn van welwillende ontvangst en verzorging?

Wat ik, veel geachte broeders en zusters! tot hiertoe ver-

meld heb, als vrucht der christelijke zending, had betrekking op den invloed van het christendom meer in het algemeen. Die verbetering in den uitwendigen maatschappelijken toestand, de ontwikkeling van gevoelens van menscheijkheid en hulpvaardigheid, de bevordering van humaniteit, willen we in geen deele gering schatten. Wij verblijden er ons veeleer over, waar we, in den gezonken toestand der heidenwereld, dien weldadigen invloed van het christendom mogen bespeuren. Doch de christen, die een nog hooger heil bij ervaring kent, hoezeer dat begin van beschaving waarderende, verlangt toch meer dan alleen verbetering in den uitwendigen maatschappelijken toestand; hij wenscht daarbij eene dieper indringende werking van het evangelie te aanschouwen, ook op hart en leven van hen, tot wie de blijde boodschap van den vrede door het bloed des kruises gebragt wordt. Ook hiervan mag ik u bewijzen noemen.

Er worden in mijnen werkring en in dien mijner beide medebroeders, JACKSTEIN en PAPE, (1) onder de christenen uit de heidenen gevonden, van wie ik getuigen mag, dat zij den Heer JEZUS in eenvoudigheid en kinderlijk geloof aanhangen en liefhebben, als hunnen Verlosser en Zaligmaker, door wien zij verzoening hunner zonden en vergeving hebben bij God, voor wiens aangezicht zij, bij de erkenning zijner oneindige vaderlijke ontferming, onder strijd en beproeving, in dankbaarheid en gehoorzaamheid trachten te wandelen; en die in hunnen kring en in hunne mate, in de vervulling hunner huiselijke en maatschappelijke pligten, voorbeelden zijn voor hunne omgeving.

En hoe dikwerf mogt ik ook aan ziek- en sterfbedden den invloed van het evangelie aanschouwen in het diep gevoel van schuld voor God en berouw over de zonde, in het smeeken om genade en vergeving en het toevlugt zoeken in het bloed der verzoening van den Middelaar Gods en der menschen. Ik weet wel, dat er geen grond bestaat, om met godsdienstige betuigingen op het ziekbed hoog te loopen, en dat de ondervinding maar al te dikwijls leert, dat met de herkregene

(1) De boven bedoelde goznersche mannen.

gezondheid ook de overmagt van zonde en zinnenlust wederkeert. Maar toch, waar ik geen reden had de opregtheid dier betuigingen te verdenken, heb ik mij er over verblijd, en nimmer vrijheid gevonden den troost van het evangelie der genade Gods, den berouwhebbenden zondaar te onthouden. Zoo stierf in mijnen werkring, in 't begin van het vorige jaar, een rottineesch christen, die in zijne jeugd zijne opleiding had ontvangen bij den zendeling TERLINDEN. Hij was iemand van meer dan gewone verstandelijke ontwikkeling onder zijne landgenooten, in vele dingen bekwaam, en bekleedde laatstelijk eene betrekking bij den landraad te *Koepang*. Het ontbrak hem niet aan kennis en overtuiging van de waarheden des evangelies, doch hij leidde een leven in de zonde. Als hij daarover ernstig onderhouden werd, was hij soms tot tranen toe bewogen, maar de kracht der zinnelijkheid had de overmagt over zijne betere overtuiging. Op zijn langdurig ziekbed openbaarde hij een diep berouw over zijne voorgaande levenswijze, en beleed met ootmoed zijne schuld voor God en menschen. Waarschuwend en vermanend sprak hij, met hoogen ernst, tot zijne huisgenooten en familiebetrekkingen, en wees op zijn eigen voorbeeld, om te toonen, dat de dienst der zonde met wrange vruchten loont. Hopend en smeekend zag hij op het offer van Golgotha, en zocht aan den voet van het kruis genade en vergeving. Op zijn herhaald en ernstig verlangen, om de teekenen van des Heeren verzoenend lijden en sterven te ontvangen, bediende ik hem, in vereeniging met eenige huisgenooten, weinige dagen vóór zijnen dood, het heilige avondmaal, en met ootmoedig vertrouwen op Gods genade in CHRISTUS, is hij in hope ontslapen.

Eindelijk meen ik nog wel der vermelding waardig te zijn hetgeen door de christenen op *Timor* en *Rotti* wordt gedaan in het belang van gemeente en zending. Te *Babauw* werd, genoegzaam geheel uit eigen middelen, door de gemeente een voldoende steenen kerkgebouw gesticht, en bovendien een fondsje bijeengebragt, uit welks renten, aan den aldaar gevestigden zendeling, eene jaarlijksche toelage van f 120 wordt verstrekt. Op *Timor* en *Rotti* werden in de beide laatste jaren ruim duizend gulden voor den aankoop van ma-

leische boeken besteed. Tevens werd gedurende dat zelfde tijdsverloop te *Babauw* en op het eiland *Rotti* eene som van nagenoeg zes honderd gulden opgebracht voor de zending, waaronder vier honderd vijf en vijftig gulden alleen van *Rotti*. Door deze bijdragen gesteund, konden we te *Koepang* eene zendingvereeniging tot stand brengen, die thans, uit de renten van een fondsje en verdere contributiën, jaarlijks ongeveer zes honderd gulden besteedt, tot gedeeltelijk onderhoud van een' inlandschen hulpzending te *Koepang* en voor eene toelage van *f* 300 'sjaars aan den zendeling *PAPE* te *Babauw*. De gemeente te *Koepang*, die toch ook grootendeels uit christenen uit de heidenen bestaat, droeg over 1864 en 1865 eene som van vier honderd twee en zeventig gulden tot de zending bij. Zij bezit een armenfonds van thans ongeveer *f* 16,000, en geeft jaarlijks, uit de renten van deze som en de wekelijksche liefdegaven, ruim *f* 1200 uit tot ondersteuning harer armen. In het algemeen mag ik aan de christenen in mijnen werkkring de getuigenis geven, dat zij niet karig zijn in het ondersteunen van armen en zending, hetgeen in het oog valt, als men bij de betrekkelijk aanzienlijke sommen, door hen tot die oogmerken bijeengebragt, in aanmerking neemt, dat de gemeenten noch groot in zielental, noch met aardsche goederen ruim bedeeld zijn.

Zoo heb ik u dan, geachte Br. en Z., met betrekking tot den maatschappelijken, zedelijken en godsdienstigen toestand, op enkele lichtpunten gewezen, in een deel van het gebied der zending, waarvan ik meer van nabij en uit ervaring getuigen kon. Dat er ook de schaduwen geenszins ontbreken, zal ik u wel niet behoeven te verzekeren. Doch indien wij letten op de geringheid der middelen en de uitgebreidheid van het arbeidsveld, — op de onkunde, zonde en zinnelijkheid, waarin zij eeuwen lang verkeerden en op de weinige jaren arbeids tot opheffing en verbetering aangewend; wanneer wij bedenken den ernst en de wilskracht, de zelfverloochening, den moed en de volharding in den strijd, die vereischt worden tot de geestelijke wedergeboorte en vernieuwing van den zelfzuchtigen, zondigen mensch, immers ook bij een' iegelijk onzer, — en de menigvuldige ongunstige oor-

zaken in geheel den maatschappelijken toestand en de omgeving der heidenwereld, die op dien strijd tusschen geest en zinnelijkheid storend en belemmerend werken: hoe kunnen we dan, met betrekking tot de zedelijke ontwikkeling en hervorming van een volk, anders verwachten dan langzamen vooruitgang, bij veel zwakheid, veel gebrek en veel teleurstelling. Maar dit zelfde leert immers de geschiedenis van de godsdienstige beschaving en ontwikkeling onder alle volken, overal en ten allen tijde, ook zelfs bij dat volk, dat in onderscheiding van andere volken, onder Gods bijzondere leiding stond en in zijn nader onderwijs deelde. Vergunt mij uit velen, u slechts eene enkele proeve te herinneren. Reeds MOZES bragt tot dat volk den grondslag der eenig ware godsdienst in de woorden: *„Hoor, Israël! de Heer uw God is een éénig Heer!”* Maar nogtans, welk eene reeks van eeuwen moest er verloopenen, eer onder dat volk de overtuiging algemeen geworden was, *„dat een afgod niets is in de wereld, en dat er geen ander God is dan één.”* En zal ik, bij al het gebrek, dat onze christenen uit de heidenen aankleeft, mij nog beroepen op den toestand der eerste christengemeenten, zoo als wij dien uit de apostolische brieven leeren kennen? Alleen een enkel voorbeeld: dat van de christelijke gemeenten uit de heidenen op het eiland *Creta*. In den brief van PAULUS aan TITUS, die door den apostel met de zorg over die gemeenten was belast, haalt hij de getuigenis aan van een' heidenschen dichter, die van zijne landgenooten zegt: *„De Cretensen zijn altijd leugenachtig, kwaade beesten, luije buiken.”* De apostel zegt niet, dat die beschuldiging te sterk of overdreven is, maar voegt er aan toe: *„deze getuigenis is waar”*, en — ten bewijze dat die ondeugden ook onder de christenen nog niet waren uitgeroeid, — laat hij er onmiddellijk op volgen: *„Daarom bestraf ze scherpelyk, opdat ze gezond mogen zijn in het geloof.”*

Ik hoop, veel geachte Br. en Z.! bij u, die van christelyk standpunt het werk der zending met onpartijdigen blik beschouwt, eenigszins te hebben bijgedragen tot versterking uwer overtuiging, dat de christelijke zending in onderwijs en evangelieprediking een' zegen brengt tot de heidenen, en *„dat het deze dingen zijn, die goed en nuttig zijn den menschen.”*

Moge deze overtuiging ook in het hart van christelijke jongelingen de ernstige begeerte wekken, leven en krachten aan dat werk der zending gaarne te wijden. Het arbeidsveld is zoo groot en uitgestrekt, en de arbeiders zijn zoo weinige! Deze klagt kwam mij telkens en telkens weder op de lippen, bij den blik op de duizenden en honderdduizenden alleen in onze O. I. bezittingen, die nog in duisternis zijn gezeten en verstoken van het licht des levens. Zou de nood der heidenen en de liefde van CHRISTUS niet kunnen dringen tot eene offering, die soms hare kracht wel uit minder sterke beweegredenen ontleent? Op mijne reize herwaarts bragt ik een bezoek aan het eiland *St. Helena*, u wel bekend, als laatste verblijf van den keizerlijken balling, die hier in eenzame gevangenschap zijne dagen eindigde. Nog staat daar op *Longwood* zijne nederige planken woning, en ziet ge er zijn', - sinds 1840 - ledigen grafkuil. Deze plek is thans fransch eigendom. Een bejaard kolonel van het vroegere keizerrijk, vol geestdrift voor zijn' gewezen' keizerlijken veldheer, wijdt hier zijne zorgen aan de bewaking van hetgeen op *Longwood* aan NAPOLEON herinnert, en wil ook daar zijne dagen eindigen, waar zijn beroemde meester gestorven is. Mij kwam beschamend voor het voorbeeld van dien man, die zich het verblijf in zijn vaderland en de genoegens daaraan verbonden heeft ontzegd, om op eene afgelegene rots, te midden van den grooten oceaen zich af te zonderen, alleen ter liefde en vereering der nagedachtenis van den door hem hooggeschatten veldheer en keizer. En zou er dan eene mindere kracht zijn in de liefde tot Hem, die zichzelf voor ons schuldige en verlorene zondaren aan het kruis opgeofferd en zijn leven voor ons gegeven heeft, - aan wien wij het meeste en hoogste, aan wien wij alles, aan wien wij de redding onzer zielen te danken hebben? Zou zijne groote liefde niet kunnen bewegen om, in dankbare gehoorzaamheid aan zijn bevel, een leven, dat Hem toebehoort, te wijden aan zijne verheerlijking in de uitbreiding van zijn koninkrijk onder de volken? O, moge aan eene ongeloovige wereld door christenen geen gegronde aanleiding gegeven worden, in dit opzigt, om de magteloosheid te laken eener liefde, die zich wel in woorden, maar niet in daden betuigt!

Ten slotte Br. en Z.! volharding zij ons wachtwoord in de zending, volharding, ook bij misrekening en teleurstelling! Ziet, de landman is bij zijnen vermoeijenden arbeid langmoedig over de kostelijke vrucht des lands, tot het den vroegen en spaden regen zal hebben ontvangen: weest ook gij, Br. en Z.! alzo langmoedig over de kostelijke vrucht van den zendingakker. De overtuiging van waarlijk goed te doen in dat werk der zending zal, bij zooveel wat onzen ijver kon doen vertragen, ons sterken tot standvastige volharding, wetende, dat wij te zijner tijd zullen maaijen, zoo wij niet verslappen. Daartoe bekrachtige u, en mij, en allen, die den Heer, naar zijn bevel, in de zending dienen, de genade van God, wien zij door JEZUS CHRISTUS de heerlijkheid in eeuwigheid!

GIFTEN EN LEGATEN.

DELFT. Van N. N.	f	1,20
Van een vriendenkring.....		7,80
Van de Hulpvereniging.....		40,-
DORDRECHT. Door Ds. VAN HOORN. Van A. F. G. verzameld bij eenige vrienden der Zendingmaak.....		10,24
ENSCHEDÉ. Door Ds. VORSTMAN, Catechisatiebus.....		50,-
Giften.....		5,20
GIESEN NIEUWKERK. Voor het lezen van Maandberigten.....		6,-
HAARLEM. Een Certif. N. W. S. 2½ % f 1000.....		—
MIDDELBURG. Van de Vereniging van kleine bijdragen.....		77,48
NISSE. Voor het lezen van Maandberigten.....		5,-
PAPENDRECHT. Door Ds. SCHOOTMAN voor het lezen van Maandberigten.....		3,20
Door denzelfden gecollecteerd in een bidstond.....		3,60
SCHIEDAM. Van de Zendingvereniging Paulus.....		132,84
Van den Heer L. W.....		1,50
" een vriend.....		2,-
" Mejnvr. N. N.....		—,45
" Vrouw v. H.....		5,25
Van een vriendenkringetje voor het lezen van het Zendingsblad voor de jeugd.....		117,94
Contributie van het leesgezelschap: "Op Hem zullen de Heidenen hopen".....		4,50
Van Mejnvr. M. O. voor het lezen van Maandberigten.....		2,40
" V. D. B.....		5,65
" L.....		2,-
" Z.....		10,-
Bijzondere Giften van N. N.....		4,-
" " " N. W.....		—
UTRECHT. Legaat van wijlen den Heer JACOBUS JOHANNES BURGERHOUDT in leven Theol. Dr. en Predikant.....		500,-
WAARDEN. Door Ds. BASTIAANSE. Uit de Catechisatiebus.....		4,-
WOMMEL. Door Ds. LAURMAN WASSENAAR gecoll. in een avondgodsdienstoefening.....		25,-
Van den jonkheer D. G. W. WIERDRA.....		3,50
ZOETERMEER en ZEGWAARD. Voor het lezen van Maandberigten.....		17,20

TE ROTTERDAM, BIJ M. WIT & ZONEN.

Drukkers van het Nederlandsche Zendinggenootschap, bij wie is uitgegeven:

1. **Mededeelingen van wege het Nederl. Zendinggenootschap.**
Tiende Deel, Tweede Stuk; de prijs is f 1,65 per jaargang.
2. **N. Graafland, DE MINAHASSA, 3de Aflevering.** De vierde is ter perse. De Uitgave geschiedt in 10 Afleveringen van 4 vel druks à 60 c., terwijl 2 Platen en een Kaartje daaronder begrepen zijn. Het geheele werk zal den prijs van f 6,- niet te boven gaan.
3. **Bene Nieuwe Zendingkaart. No. 94. 3de druk.** Prijs met de kaart 40 c.